

Bedros HORASANGIAN, august 2010, OBSERVATOR CULTURAL

Istorie, politică, oameni

Aceasta e prima mea revoluție. Furați-mi-o

Maria-Paula Erizanu

Editura Cartier, 2010

Iată că după ce acum un an publica în Observatorul Cultural (nr. ...din iulie 2009) un splendid text (mărturie directă-confesiune abruptă-strigăt de revoltă) despre ea însăși și lumea din jurul ei, duduca Maria-Paula Erizanu ot Chișinău ne livrează și o carte. Un frumos și bine machetat volum, cu text trilingv și *hard-cover* sub titlul deja consacrat “Aceasta e prima mea revoluție.Furați-mi-o.”(Editura Cartier, 2010). Dureros și amar strigăt de disperare al unei generații lipsite de prezent, și care chiar crede, chiar *mai* crede, în vise, iluzii și speranțe. Este multă inocență, candoare, dar și aspră luciditate în acest strigăt de albatros rănit. De porumbel atins de alice, dar care mai vrea să zboare. De căprioară care știe că poate fi vînată oricînd, dar care aleargă fără preget să-și continue viața. Ce-o fi, o fi. Am urmărit și eu anul trecut, cu emoție și revoltă ce s-a întîmplat la Chișinău. Și toate mizeriile și atrocitățile îndurate de tinerii de acolo bruscați, loviți, bătuți, arestați și chiar uciși de-a dreptul. Același spectacol oribil al atrocităților comise de “organele statului”, aceleași porcării care s-au tot repetat într-o zonă a lumii unde nu doar oameni ca Pușkin, Ceaikovski și Cehov au fost adulați, ci și neoaanei ca Lenin și Stalin, ca Drzejinski, Beria și Jagoda. Maria-Paula Erizanu avea doar 17 ani cînd a devenit nu doar simplu observator. Dar și părtașă directă la revolta unor tineri care nu mai voiau să accepte minciuna și teroarea unui sistem vetust. Mai mult sau mai puțin comunist, în mod cert corupt pînă în măduva oaselor și pus pe agoniseală prin toate mijloacele. Sărăcia și teroarea merg mîna în mîna, resemnarea și revolta își împart timpii de emisie. Dacă părinților le este frică de slujbele lor mizere de puțina lor agoniseală și tremură pentru viețile lor mediocre colorate de concertele lui Botgros, cei din generația Mariei-Paula nu au nimic de pierdut. Pot spune că regele e gol și că trăiesc cu toții în promiscuitate și minciună. Doar cu poemele lui Matcovschi și Grigore Vieru, doar cu statuia lui Ștefan cel Mare și limba română ciuntită de caractere chirilice nu se poate trăi demn și frumos. Maria-Paula Erizanu își onorează vîrsta, frumusețea inimii și a sufletului ei curat. Cartea ei apărută la „Cartier” în doar 510 exemplare, ar merita reeditată și relansată nu doar în Moldova și România. Ar fi un alt „How!” al unei alte generații. Bravo Maria-Paula Erizanu!Take care.

Adrian Cioroianu este un distins prof de istorie la Universitatea București. Fost ministru de externe, fost lider de marcă PNL – nu mai este, activă încă și simpatică prezență teleastă, a rămas și un vioi publicist. Eseist, chiar. Într-o lume unde toată lumea combate la gazetă, Adrian Cioroianu are și ceva de spus. Și idei, și povești, are și umor și simț polemic. Fără crispări, nu e supărăcios, vine mereu cu texte și teme proaspete. Și chiar îi place să scrie, e emotionally involved, acolo unde destui dintre canțonetiștii formatorilor de opinie le plouă în gură. Textele lui Cioroianu se citesc cu plăcere și te țin mereu cu atenția trează. Un moralist atent stă pitit sub faldurile unui realmente talentat *storyteller*. Este adeptul lui *ori-ori* în dauna lui *și-și* care face marca enervantă a multor dilematici de pripas. Nu e chiar rău să crezi cu fermitate în cîte

ceva, oricâte îndoieli și incertitudini ne străbat. Sunt ore târzii și pustii ale nopții, când singuri fiind în fața cerului înstelat nu ne mai putem minți și nici adormi cu „Dilema” pe piept. Melancolic pe alocuri, Cioroianu nu bate cîmpii niciodată. Dacă istorie și povești nu sunt, nimic nu e. Parte din articolele sale publicate în „Dilema”+„Dilema Veche” au fost publicate în volumul „Scrum de secol” (Editura Curtea Veche, 2001), altele sunt acum strînse într-un cărțoi de 450 de pagini sub titlul simandicos, „Visul lui Machiavelli. 150 de povești despre lucruri pentru care ați putea renunța la paradis”(Editura Curtea Veche, 2010, editură care trece prin momente dificile, după ce niște potlogari îi poartă sîmbetele și vor să-i arunce în stradă. Să sperăm că mizeriile, deja de domeniul public, la care sunt supuși redactorii și editorul Grigore Arsene vor fi depășite cu brio. Doamne ajută!) Proza eseistică practică de Adrian Cioroianu îl va duce în mod negreșit la proba de foc a literaturii: proza-proză. Abia atunci vom ști dacă istețul și iutele la minte universitar-eseist este sau nu și prozator de calibru. Ii urăm mult succes, semne bune se întrevăd la tot pasul, inclusiv într-un fragment publicat în „Lettre International”.

Walter Lippmann a fost unul dintre marii ziariști ai secolului XX. Decenii în șir milioane de oameni i-au urmărit opiniile și comentariile, republicate în sute de ziare, nu puțini lideri politici au beneficiat de sugestiile și observațiile lui. Un comentator politic de mare anvergură care a influențat luarea unor decizii importante ale unor președinți americani. Rubrica lui “Today and Tomorrow” a ținut atenția marelui public din 1931 și pînă în 1967. Ceea ce nu e, de aici, de colo. Il citeam și eu, în timp real, prin „International Herald Tribune” cînd mai apucam cîte un număr la un chioșc de lîngă Sala Palatului. Costa doi lei. Cred că dl. Radu Cosașu își aduce aminte, tata era prieten cu acest ziarist care a vrut să fie comentator de sport și a ajuns un distins scriitor. Destine și destine. Bun. Editura „Editura Comunicare.ro” a publicat nu de foarte mult vreme o faimoasă lucrare a acestui mare și extrem de inteligent jurnalist american sub titlul „Opinia Publică”, în traducerea fluentă și cursivă a lui Gigi Mihăiță și Dan Flonta. O lucrare de căpătâi nu doar pentru studentele de la jurnalism și comunicare, dar și pentru studenții de la istorie și relații internaționale. Nu avem spațiu să mărunțim toate ideile și analizele, extrem de subtile în fondul lor, care sunt cuprinse în volum. Volum care beneficiază și de o comprehensivă prefață a profesorului Paul Dobrescu. O carte sub sigla lui *must read*. Musai.

Tot în zona asta aerată a ideilor gingașe se află și cartea de neocolit a Hannei Arendt, „Făgăduința politiciii”(Editura Humanitas, 2010), traducere, atentă și corectă, Mihaela Bidilică-Vasilache. O fi vară și cald și sunt recomandate lecturi mai ușoare, dar orice carte a acestei brilante minți și conștiințe a secolului trecut nu poate fi evitată. Abia în ultimii douăzeci de ani am recuperat și noi cărțile Hannei Arendt. Avem acum meditații și analize politico-istorico-filozofice din anii '50 (parte din actualul text a constituit materia unor conferințe ținute la Universitatea Princeton, altă secvență a fost un discurs la un post de radio german în 1953 etc.) care apar adunate în volum abia în 1972. O pledoarie pentru umanism, refuzul oricărui fel de totalitarism, o lecție de filozofia culturii, unde istoria, politica și jocul ideilor se întrepătrund. O lecție de luciditate, o lectură cu creionul în mînă. Și, în nici un caz, la soare.